

STONE PRETNAR

(9. 8. 1945 – 16. 11. 1992)

O b obletnici smrti Toneta Pretnarja* v Jeziku in slovstvu premissljujemo njegovo obsežno besedilno zapuščino (znanstveno, prevajalsko in pesniško): zbrali smo nekaj člankov o njej spod peres njegovih prijateljev ter učiteljev/-ic, sodelavcev in sodelavk; zaradi omejitev časa in prostora — tako revijinega kot mnogih drugih, ki bi se tudi hoteli pridružiti temu podjetju — mora podoba o njegovem delu žal ostati fragmentarna, čeprav iz nje lahko spoštljivo zaslutimo celoto.

Pretnarjeve prevajalske izbire, domiselne, vedno tudi z literarnovedno refleksijo in poznavalstvom podprte stilne oz. verzifikacijske rešitve obravnavata dva prispevka o njegovih prevodih iz poljske literature: Rozka Štefan panoramsko razčlenjuje Pretnarjeve antologije prevodov poljske poezije, v katerih se kaže, da je — ob bolj priložnostno motiviranih izbirah zanimivih, a nekanoniziranih oz. manj znanih besedil — najraje segal po delih romantike, postromantike (Norwid) in svojih generacijskih sodobnikov; Božena Ostromęcka-Frączak pa z natančnim leksikalno-stilnim branjem enega izmed njegovih prevodov (ne uidejo ji niti nekatere prevajalčeve napake) ugotavlja virtuzozno obvladovanje slogovne palete, ki je kongenialno razplatenosti izvirnika, romana T. Konwickega.

Lucylla Pszczołowska odkriva, da je Pretnarjevo stihoslovje svoj polni smisel ter metodološke pobude doživljalo zlasti ob sodelovanju pri projektu Primerjalne slovanske metrike; Pretnar je v vse zvečke te reprezentativne publikacije prispeval mednarodno pomembne, zgoščene in empirično podprte prikaze (posebnosti) slovenskih verzifikacijskih navad (kakor se kažejo mdr. tudi v

* Obsmrtni zapisi o njegovem življenju in delu so zbrani v Slavi 6 (1992/93), št. 2, str. 1-106, bio-bibliografski podatki pa se nahajajo mdr. v: Alenka Logar-Pleško, Bibliografija Toneta Pretnarja, Slavistična revija 41 (1993), št. 2, str. 277-295; Božena Tokarz, Tone Pretnar: življenje med znanostjo in literaturo, prav tam, str. 253-256; Marko Juvan, Dr. Tonetu Pretnarju v spomin (9. avgusta 1945 - 16. novembra 1992), Jezik in slovstvo 38 (1992/93), št. 4, str. 127-130.

prevajalski recepciji Mickiewiczevega verza), tako v ritmični sestavi uporabljenega besedišča kot v skladenjskoprozodičnem ustroju in pomenskih ter semiotičnih vlogah verznih oblik. Aleksander Skaza se s svojim člankom pravzaprav pokloni tem Pretnarjevim raziskovalnim interesom: ob razčlembi romana Peterburg Andreja Belega pokaže, kako pomenljiva je organizacija zvočnega gradiva celó v pripovedni prozi, saj ta ustvarja celo mrežo znotraj- in medbesedilnih aluzij ter pomaga metaforizirati oz. simbolizirati literarne like in njihov govor.

Tudi Vlado Nartnik sega po »pretnarjevskem« pristopu (rime so v razboru opazovane kot sredstvo povezovanja besedila in njegovih slikovnih izhodišč), vendar tako, da ga uporabi ob Pretnarjevih »tržiških oktavah«; v tem zadnjem in najvišjem dosežku njegove žlahtne pesnikovalske obrti (»grafomanstva«) odkrije Nartnik usodni skriti vzorec. Jože Pogačnik pa njegov pesniški delež v Tržiču posvečeni monografiji interpretira tematsko; v oktavah pozorno odstira vrednostni in predstavní svet, ki se navezuje na doživljanje in spominsko podoživljanje ljudi, običaje, navad, umetniško-duhovnega ter gospodarskega izročila domačega kraja. Zlata Šundalič ob sistematiziranju Pretnarjevih prispevkov za zgodovino slovenskega verza, objavljenih v zbornikih Obdobja, opozarja na značilno paradoksalno dvojnost znanstvenika in pesnika »grafomana« — ustvarjalno skepso, ki jo izraža drugi nad empiričnimi metodami prvega.

S tem seveda še zdaleč ni pregledan in izmerjen Pretnarjev literarnovedni, prevajalski, pesniški, jezikoslovni in jezikovnodidaktični opus; pogrešamo še vsaj komentarje njegove teorije in zgodovine prevajanja (ki je vpeta tudi v metodološke okvire sodobne komparativistike) ter slovenističnega literarnozgodovinskega dela, v katerem je pred slehernim diahronim posploševanjem oz. uzgodbljanjem skrbno izdelal in empirično preverjal nazorske, programske in tradicijske postulate, a tudi jezikovnostilne, besedilnooblikovalne, medbesedilne, verzifikacijske koordinate.

Da pa Tonetova beseda ne bi bila le objekt, temveč da bi sama doživela svoje vstajenje in ponavzočila podobo vanjo prelitega človeka, objavljamo še nenatisnjeno razpravo, ki jo je s soavtorico Albinco Lipovec v obliki referata predstavil novembra l. 1989. Prav v tem besedilu so zbrani in eksplicirani — nemara tudi zaradi vpliva soavtorice — številni translatološki pojmi, s katerimi je večšče ravnal tudi sicer. V razčlembi prevodov Skáclovih sonetov in štirivrstičnic, nastalih iz avtorske naveze Lipovec-Pretnar, se nazorno srečujeta pesniški navdih, litararni spomin, filološko poznavalstvo prevajalcev s (samo)refleksijo teoretikov in zgodovinarjev tovrstnega poustvarjanja.

Marko Juvan

Filozofska fakulteta v Ljubljani